

Yksityinen pääomasijoittaminen lisääntyy

Teknologian rahoitus kovassa kasvussa

Viimeisen vuoden aikana on pääomasijoittaminen ja erityisesti yksityinen pääomasijoitustoiminta kasvanut yritysten rahoituksessa. Kun vuonna 1995 yksityiset sijoittajat vastasivat noin 20 prosentista markkinoilla tapahtuvista sijoituksista on niiden osuus nyt jo noin 85 prosenttia.

Riskirahoitusta Suomessa on saanut yli 500 yritystä ja määrä kasvaa. Pääomasijoittamisen lisääntymisen ohella myös Tekesin rahoituksella on edelleen kova ja kove-neva kysyntä.

Tekes rahoitti alkuvuoden aikana 1,6 miljardilla markalla yritysten ja tutkimuslaitosten tutkimus- ja kehityshankkeita, mikä on 200 miljoonaa markkaa enemmän kuin viime vuoden alkuvuolella.

Kolmasosa rahoitusta saaneista yrityksistä on Tekesille uusia asiakkaita.

Kesäkuun loppuun mennessä myönnetystä rahasta 564 miljoonaa markkaa oli tuotekehitysavustuksia yrityksille, 294 miljoonaa markkaa tuotekehityslainoja ja pääomaehtoisia tuotekehityslainoja yrityksille ja 733 miljoonaa markkaa tutkimusrahoitusta korkeakouluille ja tutkimuslaitoksille.

Rahoituspäätöksiä Tekes teki alkuvuonna yhteensä 1589, joista 816 yritysten hankkeisiin ja 773 korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten hankkeisiin. Hankkeiden lukumäärä kasvoi aavistuksen edellisestä vuodesta ja hankkeiden koko noin 10 prosenttia.

Kaikkiaan Tekesin alkuvuonna rahoittamat hankkeet merkitsevät yli kolmen miljardin markan tutkimus- ja kehityshankkeiden käynnistymistä.

"Kasvaneista rahoitusmahdollisuuksistaan huolimatta Te-

kesissä jouduttiin torjumaan paljon hyviäkin rahoitustunneteluja", kehitysjohtaja Martti af Heurlin kertoo.

Erityisen iloisia Tekesissä ollaan uusien yritysasiakkaiden määrän kasvusta. Alkuvuoden aikana 227 yritystä haki ja sai ensi kertaa Tekesin rahoitusta. Tämä on peräti kolmannes kaikkiaan 680 yritysasiakkaan joukosta ja heijastaa sekä uusien teknologiayritysten syntyä että tutkimus- ja kehitystoiminnan laajentumista.

Pienten ja keskisuurten yritysten hankkeet ovat aina olleet Tekesin rahoituksen painopisteenä. Alkuvuonna 70 prosenttia tuotekehitysrahoituksestamme eli lähes 600 miljoonaa markkaa kohdistui alle 500 hengen yrityksille.

Tekes, Suomen Akatemia, Finpro ja pääomasijoittajat ovat myös tiivistäneet yhteistyötään. "Tavoitteena on tarjota asiakkaille palveluja, jotka kattavat entistä saumattomammin koko innovaatioprosessin", Heurlin kuva.

Yrityksen tarpeet on tunnettava

"Sijoitusvolyyymi on kasvanut vuosittain 60–70 prosentin vauhtia. Tänä vuonna tullaan sijoittamaan suomalaisiin pääosin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin

yli kaksi miljardia markkaa riskipääomaa", sanoo partneri Juha Mikkola Eqvitec Partners Oy:stä.

Eqvitec Partners Oy hallinnoi toimialakohtaista Eqvitec Teknologiarahastoa, joka on kansainvälisesti merkittävän kokoinen (405 Mmk), "nuori" suomalainen pääomasijoitusrahasto, joka perustettiin keväällä 1998.

"Aiempina vuosina suurin osa sijoituksista on kohdistunut teolliseen tuotantoon, koneisiin ja laitteisiin, mutta nyt erityisesti internet ja infocom-buumin ansiosta tietoliikenne, ohjelmisto- ja elektroniikkateollisuus nousevat merkittävästi."

Bruttokansantuotteeseen verrattuna Suomi on riskirahan saatavuuden suhteen Euroopan neljäs. Edellä ovat Englanti, Hollanti, Ruotsi ja Norja. Suurimman nousun viime vuosina on tehnyt juuri Suomi, joka oli vielä muutama vuosi sitten Euroopan häntäpäissä.

"Tosin toimiala on Suomessa vielä nuori, eikä meillä ole samanlaista historiaa kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa. Kehitys on ollut kuitenkin erittäin nopeaa", Juha Mikkola sanoo.

"Pääomasijoitusten kasvua voi hidastaa vain oikean informaation saatavuus. Yrityksen on valmistauduttava paremmin ja tiedettävä, mitä haluavat pää-

omasijoittajilta. Yritysten on myös ymmärrettävä, että markkinamme ovat pienemmät kuin Yhdysvalloissa ja maailmanvalloituksen tarvitaan hyvät resurssit ja oikeat kumppanit. Toisaalta myös pääomasijoittajien on aidosti pystyttävä tarjoamaan muutakin kuin rahaa. Yritykset tosin osaavat jo sitä vaatiakin", Juha Mikkola kuvailee ajatuksia ja vaatimuksia rahoituskentällä.

Pääomasijoittajat erikoistuvat

Suomessa toimii yli 30 pääomasijoitusorganisaatiota. Aiemmin ne luokiteltiin alueellisiin, julkisiin, pankkisidonnaisiin ja suur-yrityssidonnaisiin. Tämä jaottele ei enää ole oikea, vaan on yksityisiä ja julkisia sijoittajia.

"Esimerkiksi Eqvitec sijoittaa yli 80 prosenttia varoistaan aikaisessa ja nopeassa kasvuvaiheessa oleviin elektroniikka- ja infocom-yrityksiin. Emme toimi yleisrahastona", Juha Mikkola sanoo.

Tänä päivänä yritykset vaativat sijoittajalta muutakin osamista kuin rahaa. Juuri erilaiset lisäarvotekijät ratkaisevat sen kuka on "juuri minun yritykselleni oikea pääomasijoituskumppani".

Suomessa satsataan lähes kolme prosenttia bruttokansantuotteesta tuotekehitykseen, mikä on maailman huippuluokkaa.

Seed-vaiheen rahoitusta on Suomessa lähinnä Tekesin ansiosta hyvin saatavilla muihin maihin verrattuna.

Pääomasijoitus tulee kuvaan, kun lähdetään kasvattamaan liiketoimintoja, rakennetaan organisaatiota, suunnitellaan markkinointia ja valitaan partnereita.

”Pääomasijoitus ei korvaa muuta rahoitusta, mutta se on hyvä instrumentti sellaisille yrityksille joilla on mahdollisuus, kyky ja halu kasvaa nopeasti. Se on väärä instrumentti yrityksille, jotka tyytyvät pienempään toimintaan, tai jotka eivät halua sitoutua nopeaan kasvuun”, Juha Mikkola kuvailee pääomasijoitusta yrityksen rahoitusinstrumenttivalikoimassa.

”Pääomasijoitus on vastaus yrityksille, joiden tavoitteena on kasvaa 30–100 prosenttia vuodessa. Kasvu tarvitsee pääomia ja riskirahaa.”

Eqvitec Teknologiarahasto on tänä päivänä Pohjoismaiden suurin erikoisesti teknologiayrityksiin sijoittava pääomarahasto. Rahasto on yksityinen ja riippumaton ja sen hallinnoinnista vastaa kokenut kahdeksan hengen ryhmä pääomasijoittajia, jotka ovat olleet toteuttamassa kymmeniä sijoituksia suomalaisiin teknologiayrityksiin.

”Hallinnointitiimillä on pitkä kokemus erikoisesti kansainvälisestä liiketoiminnasta. Neljä tiimin jäsenistä on itse toiminut

yritysten toimitusjohtajina tai yrittäjinä. Erityisosaamisemme liittyy korkean teknologian ja infocom-liiketoimintojen kehittämiseen”, Juha Mikkola toteaa.

Kansainvälistä yhteistyötä

Eqvitec toimii yhteistyössä amerikkalaisen investointipankin Robertson&Stephensin kanssa, jonka avulla se voi nopeasti solmia strategisia suhteita alan kansainvälisiin toimijoihin. Robertson on maailman suurin erityisesti teknologiayrityksiin keskittyvä investointipankki, jolla on yli 1000 henkeä palveluksessaan maailmanlaajuisesti. Eqvitec on perustanut sen kanssa joint-venture yrityksen Eqvitec Advisors Oy:n, joka toimii myös Helsingissä.

Eqvitec sijoittaa noin 150 miljoonaa markkaa vuodessa teknologiayritysten osakepääomaan. Tästä summasta arviolta 80 prosenttia kohdistuu elektroniikka- ja infocom-alan yrityksille.

”Yhteen yritykseen voimme sijoittaa jopa 40 miljoonaa markkaa, joskin keskimääräinen sijoituksemme on 5–10 miljoonan välillä.”

Eqvitec ja Robertson olivat mukana marraskuun alussa siirtämässä merkittäviä kansainvälisten teknologiakonferenssien painopistettä kohti Suomea, kun ne järjestivät sijoittajille ja teknologiayrityksille suunnatun teknologiakonferenssin Helsingissä. Aiemmin vastaava konferenssi on järjestetty San Franciscossa ja Lontoossa.

Teknologiayritykselle helpommin ulkomailta

”Uusia pääomasijoitusyhtiöitä syntynyt ja lisää näyttäisi olevan tulossa”, vahvistaa konsultti Pekka Pylkkänen Milconet Oy:stä.

”Myös yksityiset liiketoimintansa vaurastuneet henkilöt ovat aloittaneet sijoitusbusineksia”, hän toteaa ja mainitsee esimerkiksi Antti Piipon.

”Kuitenkaan kotimaiset rahastot eivät aina pysty kilpailemaan ulkomaisten sijoittajien kanssa kun kohde on suurehko; elektroniikka-alalla esimerkiksi Enermet Oy meni ulkomaiselle sijoittajalle”, Pekka Pylkkänen muistuttaa.

Suomalaisen teknologiayhtiön on hänen mielestään nyt helpompi saada rahoitusta ulkomailta, koska Suomi tunnetaan jo ulkomailla elektroniikan valmistajana ja käyttäjänä muun muassa Nokian, Linuxin, Internet-käytön, kännykkäiheyden ja muiden ilmiöiden takia. ●

Bitboys löysi nopeasti rahaa ulkomailta

Bitboys Oy:n Kaj ja Mika Tuomi joutuivat hakemaan grafiikkapiirilleen rahoittajan ulkomailta.

Proessori-lehden online-uutispalvelu kertoi elokuun alkupäivinä noormarkkulaisen Bitboys Oy:n esittelemästä uusista Glaze3D-grafiikkaytimistä, jotka valmistetaan Infineonin tehtaalla Ranskassa 0,20 mikronin sulautetulla DRAM-prosessilla.

Suomalaisen pikkuyrityksen 3D-grafiikkapiirin teknisistä ylivoimaisista ominaisuuksista kertoneen uutisen loppu kertoi myös, että ”yritys on vastikään saanut uutta pääomaa ulkomailta rahoittajalta. Lisärahoituksen turvin yhtiö valmistaa Glaze3D-piirin prototyypit ja markkinoi sitä myös amerikkalaisille markkinoille. Bitboysin suunnitelmiin kuuluu myös uusien ohjelmoiden palkkaaminen seuraavan vuoden aikana.”

Bitboysissa syntyivät ensimmäiset ajatukset 3D-grafiikkapiirin tekemisestä vuonna 1993, ja vuonna 1994 selvitettiin piitoteutusmahdollisuuksia. Pyramid3D-projekti alkoi 1995, ja piiri toimi vuonna 1997 – mutta liian myöhään ajatellen markkinoita – ja silloin aloitettiin Glaze3D-prosessorin suunnittelu täysin alusta.

Vuoden 1998 aikana myyntiponnistelut hoidettiin Mika Tuomen mukaan lähinnä IP:n eli tietopääoman muodossa.

”Homma kariutui uskottavuusongelmaan, tuote oli paperilla liian hyvä ollakseen totta. Miten pieni tuntematon yritys lähellä Venäjän rajaa muka pystyisi kehittämään vähemmällä transistoreilla niin paljon nopeammin toimivan grafiikkakiihdyttimen, että se olisi kaikkiaan jopa 16 kertaa markkinoilla olevia tehokkaampi”, Mika Tuomi kuvailee vastaanottoa alan jenkkiyrityksissä.

Eli todettiin olevan pakko rakentaa prototyyppi, jolla todis-

taa paperilla toimiva toimivaksi myös piillä. Ja siihen taas tarvitaan rahaa – rahoitusta.

”Loppuvuodesta 1998 päätimme hakea rahaa tehdäksemme toimivan prototyypin ja aloitimme neuvottelut suomalaisten venture capitalist -rahoittajien kanssa”, Mika Tuomi kertoo.

Bitboys ei käyttänyt konsulttiluonteista ulkopuolista apua rahoittajakentän kartoittamiseen, vaan yritys- ja asiantuntijaverkostonsa suosituksista päätyi muutamaan rahoitusyhtiöön, joista ”yksi oli isompi, sillä on toimintaa Ruotsissakin”.

Keväällä 1999 suomalainen rahoitusyhtiö kuitenkin lopetti neuvottelut, ja kesällä Bitboys aloitti neuvottelut ulkomaisen sijoittajan kanssa.

”Neuvottelut etenivät huipuvauhtia ja koko prosessi oli käyty läpi noin 2-3 kuukaudessa”, Mika Tuomi kertoo. Sijoittaja haluaa kuitenkin pysyä vielä nimettömänä, eikä investoinnin suuruuttakaan ole julkaistu.

”Meidän tuntumamme suomalaiseseen teknologiarahoitukseen on sellainen, että meidän tyypisemme 'piilaaksobusiness' on vielä liian uutta Suomessa, joten riskien arviointi ja hallinta tuntuu rahoitusyrityksille liian suurelta”, Mika Tuomi muotoilee.

Nopeutta vaativassa high tech -tuotekehityksessä hukkaan kulunutta aikaa Mika Tuomi ottaa omaksikin syyksi: ”Varmaankaan emme omasta puolestamme kyllin selvästi vaatineet selkeää kantaa asiaan ylipäätään ja aikarajoihin erityisesti.”

Pähkinäkuorellinen rahoitustietoa

Kauppa- ja teollisuusministeriön elinkeino-osasto ylläpitää tietoa yritystoiminnan edistämistoimenpiteistä. Tiedostossa on esitetty yritystoimintaa edistävien julkisten ja yksityisten yhteisöjen tarjoamat tärkeimmät palvelut ja rahoitustoimenpiteet. Sivuille on kiteytetty varsin tiiviiseen muotoon rahoitukseen ja muuhun tukeen liittyvää tietoa. www.te-keskus.fi/julkaisu/pk/index.html

Oheiseen linkkilistaan on koottu usein esiintyviä tai muuten merkittäviä rahoitusorganisaatioita.

Teknologian kehittämiskeskus

www.tekes.fi

TE-keskukset

www.te-keskus.fi

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra

www.sitra.fi

Uusyrittäjäkeskukset:

www.uusyrittajakeskus.fi/

Maakuntien liitot:

www.uusyrittajakeskus.fi/

Finnvera Oyj

www.finnvera.fi

Suomen pääomasijoitusyhdistys ry

www.fvca.fi/

Teollisen yhteistyön rahasto Oy

www.finnfund.fi